

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ №3
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ДОНЕЦЬКІЙ
ОБЛАСТІ
ДОНЕЦЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної конференції

**«ПРИВАТНО-ПРАВОВІ ТА ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ:
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ»**

24 вересня 2021 року

м. Маріуполь

Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики: матеріали Міжнародної конференції (в авторській редакції) (м. Маріуполь, 24 вересня 2021 року). Маріуполь, ДонДУВС. 2021. 295 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Донецького державного університету внутрішніх справ (протокол №4 від 27 жовтня 2021 року)

Публікується за матеріалами міжнародної конференції «Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики», яка відбулася 24 вересня 2021 року у Донецькому державному університеті внутрішніх справ (м. Маріуполь).

Видання може бути корисним для студентів, курсантів, аспірантів (ад'юнктів), слухачів магістратури, науково-педагогічних працівників, юристів-практики, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронних органів, представників громадських об'єднань та міжнародних організацій, а також всіх, хто цікавиться проблемами територіального розвитку, правового регулювання публічної влади, запобігання та протидії корупції, діяльності підприємств, окремих аспектів кримінального права та кримінології, адміністративної юрисдикції.

5. Калашник О. Аналогія як спосіб подолання прогалин в цивільному судочинстві. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 334–341.
6. Балюк М. І., Луспеник Д. Д. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях): коментарії, рекомендації, пропозиції. Х. : Харків юридичний, 2008. 708 с.
7. Братель О. Г. «Процесуальна аналогія» як об'єктивна дійсність сучасного цивільного судочинства України. URL : <https://goal-int.org/procesualna-analogiya-yak-obyektivna-dijsnist-suchasnogo-civilnogo-sudochinstva-ukraini/> (дата звернення: 10.09.2021).
8. Карнаух Т. М. Проблеми застосування правової аналогії у цивільному судочинстві України. *Наукові записки НаУКМА. Серія: Юридичні науки*. 2010. Том 103. С. 106–109.
9. Коваленко О. І. Проблеми аналогії в контексті реформування цивільного судочинства. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. № 18. С. 183–186.

Деревянко Богдан Володимирович

*головний науковий співробітник відділу правового забезпечення економіки
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України,
доктор юридичних наук, професор*

**І ЗНОВУ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ТА ВЗАЄМОПРОНИКНЕННЯ
ІНСТИТУТІВ ПРИВАТНОГО І ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

Нещодавно автором цієї доповіді було підготовлено наукову статтю на тему «Міркування про необхідність запровадження концепції розвитку «приватного права» та визначення її назви і змісту» [1]. На сьогодні актуальність поставлених у статті питань не зникла. Тож спробуємо не повторюючись визначити основні постулати співіснування інститутів приватного та публічного права. Як видно, зараз застосовується термін «інститут приватного/публічного права», а не «галузь приватного/публічного права». Чому так – було показано у тексті названої статті [1], а також у роботах багатьох юристів. Назвемо лише найбільш відомих вчених, які приділяли увагу дослідженню співвідношення інститутів приватного і публічного права, зокрема: О.М. Вінник [2; 3], В.М. Гайворонського [4], О.Р. Зельдіну [5; 6], І.Ф. Коваль [7], О.Д. Крупчана [8], Р.А. Майданика [9], В.К. Мамутова [10; 11; 12], В.С. Мілаш [13], В.В. Носіка [14], В.С. Щербину [15]. Цими та іншими вченими, рівно як і автором цих строк у попередніх роботах [1; 16; 17] було показано, що жодна галузь права не може бути віднесена до галузі публічного чи галузі приватного права, оскільки переслідує досягнення як публічних, так і приватних інтересів своїх суб'єктів. І в більшій мірі це стосується так званих комплексних галузей права, які можна визнати підгалуззями одночасно декількох самостійних галузей права – державного (конституційного), адміністративного, кримінального, цивільного, господарського, екологічного, трудового. Взаємопроникнення інститутів приватного і публічного права відбулося настільки глибоко, що часто під сумнів

ставиться сам поділ права на приватне і публічне, оскільки цей поділ виглядає застарілим та таким, що не повинен сьогодні ставитися у пріоритет у правовій доктрині. Крім цього, абсолютно різний поділ галузей права на галузі публічного та приватного права є не лише у різних державах, але й у межах різних наукових шкіл чи груп вчених, а то й у окремих вчених, які абсолютно по-різному формують правову систему із власним віднесенням галузей до права публічного чи приватного.

Найчастіше суперечки навколо віднесення тієї чи іншої галузі права до приватного чи публічного права полягають у теоретичній площині. Проте у взаємозв'язку із суб'єктами владних повноважень такий поділ може отримати і практичну складову. Так, окремими теоретиками нав'язуються суспільству і практикам думки про те, що поділ права на приватне і публічне у розвинених європейських державах, США, Японії та інших провідних державах світу є чи не найвищим досягненням сьогодення, і що термін «приватне право» там включає у себе інститути усіх галузей права крім кримінального та адміністративного, і що все це ототожнюється з цивільним правом або взагалі є цивільним правом. У розвиток таких ідей здійснюється вплив на народних депутатів України та чиновників різного рівня з метою прийняття першими законів, а другими підзаконних нормативно-правових актів із відповідною термінологією та правилами розуміння і застосування.

Насправді в економічно розвинених державах світу поділ права на публічне і приватне сприймають у більшій мірі як данину традиції, а не як заклик до дії. Там існує складне і розгалужене законодавство, в якому суб'єкт бізнесу або некомерційної діяльності – підприємство, установа чи організація є суб'єктом права, зокрема і міжнародного, а відповідно і повноцінним учасником судового спору, зокрема і в міжнародних комерційних арбітражах. І такий самостійний статус зовсім не пов'язаний із наявністю чи відсутністю статусу юридичної особи. Більше того, не лише відносини, що є предметом наук екологічного, аграрного, земельного, господарського права у більшій мірі пов'язані із досягненням публічних інтересів, але і власне підприємництво як вид діяльності, що опосередковується регулюванням комплексною галуззю права – підприємницьким правом, яке у переважній мірі є підгалуззю господарського права, виходять за межі приватного права. Раніше нами вказувалося, що утворення і діяльність Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України говорить про те, що «підприємництво» не входить до складу так званого «приватного права» [1, с. 247]. Так само не може бути аргументом для продовження застосування термінів «приватне право» і «публічне право» наявність таких термінів у праві англійських держав. Англійська мова на відміну від української та інших слов'янських мов не застосовує велику кількість суфіксів та закінчень у словах, не передбачає зміну слів за відмінками, не застосовує велику кількість прикметників, віддієслівних іменників і взагалі підходить до трактування понять доволі спрощено [1, с. 248].

Як підсумок слід зазначити, що сьогодні не слід робити акцент на поділі галузей права та права загалом на приватне і публічне. Слід зосередити увагу на

взаємопов'язаному досягненні публічних і приватних інтересів. А тому і слід вести мову про ухвалення та одночасне виконання заходів «Концепції реалізації приватних інтересів», змістом якої можуть бути правові інститути із багатьох галузей права України, що передбачають наявність приватних інтересів у їх суб'єктів, та «Концепції реалізації публічних інтересів», змістом якої можуть бути інші правові інститути у межах тих самих та інших галузей права.

Список використаних джерел:

1. Деревянко Б. Міркування про необхідність запровадження концепції розвитку «приватного права» та визначення її назви і змісту. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 245–250. URL: <http://repo.dli.donetsk.ua/handle/123456789/819>
2. Вінник О.М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення: монографія / О.М. Вінник. К.: Атіка, 2003. 352 с.
3. Винник О.М. Системный подход к разрешению проблемы гармонизации публичных и частных интересов в хозяйственной деятельности. *Социальная роль права: история и перспективы*: мат. межд. конф. / под ред. Ю.И. Скуратова. М., 2003. С. 88–101.
4. Гайворонський В. Цивільне законодавство: від «нічого приватного» до «нічого публічного»? *Вісник Академії правових наук України*. 1997. № 4 (11). С. 91–100.
5. Зельдіна Е.Р. Обеспечение публичных и частных интересов специальным режимом хозяйствования. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 2. С. 37–41.
6. Зельдіна О.Р., Хрімлі О.Г. Баланс публічно-правового і приватно-правового інтересів як особливість інституту захисту прав інвесторів. *Публічне право*. 2016. № 2 (22). С. 307–313.
7. Коваль І.Ф. Види та взаємодія приватних і публічних інтересів у сфері промислової власності. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4(44). С. 110–118.
8. Крупчан О.Д. Приватно-правові та публічно-правові засади регулювання підприємницьких відносин. *Приватне право і підприємництво*. 2013. Вип. 12. С. 5–8.
9. Майданик Р. Гражданское право как сфера частного права Украины. *Частное право*. 2013. № 1. С. 67–83.
10. Мамутов В.К. Сближение современных систем правового регулирования хозяйственной деятельности. *Государство и право*. 1996. № 8. С. 43–51.
11. Мамутов В. Посилення публічних засад у правовому регулюванні господарської діяльності. *Право України*. 2009. № 9. С. 83–94.
12. Мамутов В.К. До питання про поняття приватного права. *Вісник Академії правових наук України*. 1999. № 2. С. 58–61.
13. Мілаш В.С. Приватно-правові підвалини господарського правопорядку: сучасний стан і перспективи модернізації. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 1 (5). С. 1–23.

14. Носік В.В. Земельне право у системі приватного і публічного права України: проблеми теорії і практики. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2010. № 2. С. 150–160.
15. Щербина В.С. Публічні й приватні інтереси в господарських відносинах. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 28–31.
16. Derevyanko V.V. The issues of the so-called «duality of private law» and functioning of Commercial codes. *International Scientific-Practical Conference Development of legal regulation in East Europe: experience of Poland and Ukraine: Conference Proceedings, January 27–28, 2017*. Sandomierz: Humanities and Natural Sciences University in Sandomierz, 2017. P. 91–94.
17. Деревянко Б.В. Послуги у сфері освіти: правове регулювання: монографія / Б.В. Деревянко; МВС України, Донецький юридичний інститут. Донецьк: Видавничий дім "Кальміус", 2013. 387 с.

Долинська Марія Степанівна
завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін
Інститут права
Львівського державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

ДО ПИТАННЯ ЗАРОДЖЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НОТАРІАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЩОДО ВЖИТТЯ ЗАХОДІВ ДО ОХОРОНИ СПАДКОВОГО МАЙНА В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

На початках створення радянської України правового регулювання щодо вжиття заходів до охорони спадкового майна не існувало, свідчення чого виступає декрет РНК УСРР 1919 року «Про скасування спадкування».

Лише у Цивільному кодексі УСРР 1922 року відбулося зародження правових норм щодо оформлення спадкового майна, які згодом зазнали значущих позитивних змін у 1929 році.

Варто виокремити норми статті 431 вищевказаного Цивільного кодексу, які вперше у радянській Україні передбачили новий правовий інститут охорони спадкового майна померлого. Законодавець встановив правило згідно з яким охорона спадщини тривала до «прибуття спадкоємців», однак цей строк не міг бути більшим за 6 місяців.

Здійснивши аналіз норм щодо охорони спадкового майна приходимо до висновку, що не проводився опис окремого майна спадкодавця, а саме: предметів домашньої обстановки, що знаходилося за місцем проживання померлого у випадку, коли з ним проживали спадкоємців, оскільки останні мали право на ті предмети, що належали спадкодавцю [1, с. 321].

Наголошуємо, що на початках існування радянської України, повноваження щодо оформлення спадщини відносилося до компетенції судів, які, у разі потреби, повинні були вжити заходи до охорони спадкового майна.